

Bruxelles, den 17.6.2015
COM(2015) 299 final

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

**Rapport om gennemførelsen af EU-rammen for de nationale strategier for romaernes
integration 2015**

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET

Rapport om gennemførelsen af EU-rammen for de nationale strategier for romaernes integration 2015

FREMSKRIDT OG HINDRINGER

1. Indledning: Samarbejde – Kommissionens støtte til medlemsstaterne

Den udstødelse, som mange romaer udsættes for, står i skærende kontrast til Den Europæiske Unions grundlæggende værdier. Fjendtlighed over for sigøjnere og manglende tillid mellem romasamfund og resten af samfundet er dybt forankret i historien, og det er først i det sidste årti, at man er begyndt at yde en indsats på EU-niveau for at rette op på denne situation. I EU-rammen for de nationale strategier for romaernes integration frem til 2020¹ opstilles der en bred strategi, som skaber tæt sammenhæng mellem bekæmpelsen af forskelsbehandling af romaer og fremme af deres sociale og økonomiske integration. I overensstemmelse med EU-rammen har medlemsstaterne vedtaget nationale strategier for romaernes integration (NRIS)², som tager udgangspunkt i romabefolkningens størrelse og situation på deres område. Rådets henstilling om foranstaltninger i medlemsstaterne til effektiv integration af romaerne fra 2013 indeholder specifikke retningslinjer for udviklingen og gennemførelsen af integrationsforanstaltninger³.

Selv om medlemsstaterne bærer det primære ansvar for integrationen af romaerne, har Europa-Kommissionen intensiveret sin politiske støtte under både EU-rammen og det europæiske semester for Europa 2020-strategien og har øremærket EU-midler til politiske prioriteter. For at fremme den gensidige læring og det gensidige samarbejde støtter Kommissionen netværket af nationale kontaktpunkter for romaer. På bilaterale møder mellem Kommissionen og medlemsstaterne kan der gennemføres detaljerede drøftelser med inddragelse af alle relevante myndigheder og civilsamfundet i de enkelte medlemsstater⁴. På det europæiske romatopmøde i 2014 samledes alle berørte parter for at gøre status over udviklingen siden lanceringen af EU-rammen, og fokus blev her flyttet til gennemførelse på lokalt plan.

---

¹ KOM(2011) 173 endelig, EUT L 76/68 af 22.3.2011.

² I overensstemmelse med EPSCO-Rådets konklusioner af 29.5.2011 blev medlemsstaterne opfordret til "at udarbejde, ajourføre eller udvikle deres nationale strategier for romaernes integration eller integrerede politikforanstaltninger inden for deres bredere politikker for social inklusion" (10658/11).

³ Rådets henstilling om foranstaltninger i medlemsstaterne til effektiv integration af romaerne, EUT C 378 af 14.12.2013.

⁴ Bilaterale møder blev afholdt i BG, CZ, EL og FR. Yderligere bilaterale møder om gennemførelse af NRIS blev afholdt i HU, SK og RO som en del af Europa 2020-strategiens fact-finding missions vedrørende anvendelsen af EU-midler til romaer.

Kommissionen har undersøgt det fremskridt, der er opnået i medlemsstaterne med hensyn til styrkelsen af de strukturelle forudsætninger for den effektive gennemførelse af deres strategier⁵, dvs. samarbejds- og overvågningsmekanismer og bekæmpelse af forskelsbehandling. Den har for første gang også undersøgt, hvordan medlemsstaterne planlægger at udnytte de nye muligheder, de opnår via EU-midlerne for perioden 2014-20. Denne rapport er baseret på bidrag fra medlemsstaterne⁶ (med undtagelse af Belgien, der ikke har indgivet et bidrag), civilsamfundet⁷ og rapporter udarbejdet af nettet af eksperter tilknyttet Agenturet for Grundlæggende Rettigheder (FRA). Ud over en generel vurdering af den aktuelle situation med hensyn til de strukturelle forudsætninger indeholder rapporten eksempler på medlemsstaternes praksis inden for disse områder.

2. Fremskridt i medlemsstaterne – Kommissionens vurdering

I EU-rammen opstilles der nye forventninger til både medlemsstaterne, som står for gennemførelsen, og Europa-Kommissionen, som står for overvågning og koordinering. På trods af rammens 10-årige perspektiv har den fået mange berørte parter til at nære forhåbninger om generelle forbedringer af romaernes levevilkår på kort sigt, men den økonomiske krise har bidraget til en yderligere forværring af forholdene, især i landene med de største romasamfund. Selv om det tager tid at opnå social og økonomisk integration, er der opnået et vist fremskridt med hensyn til at vende denne tendens, idet det er lykkedes at etablere de strukturer, der er nødvendige for at skabe bæredygtig og håndgribelig forandring.

2.1. Vejledende tilgange til finansiering af romaintegration under det europæiske semester

Kommissionen leder og overvåger medlemsstaternes foranstaltninger vedrørende integration af romaer inden for rammerne af det europæiske semester med henblik på at sikre, at strategierne for integration af romaer er i overensstemmelse med de overordnede politikker. De **landespecifikke henstillinger**, som Rådet vedtog vedrørende integration af romaer i 2012, 2013 og 2014 (som omhandler inkluderende uddannelse, bekæmpelse af fattigdom og arbejdsmarkedsaktivering samt gennemførelse af de nationale strategier for romaernes integration), har fungeret som et **udgangspunkt for prioriteringen af finansieringen** i Kommissionens forhandlinger med medlemsstaterne om anvendelsen af EU-midler⁸. I 2015 fremlagde Kommissionen forslag om landespecifikke henstillinger vedrørende fremme af

---

⁵ Kommissionens meddelelse fra 2013 var den sidste, som i detaljer omhandlede disse forudsætninger, idet meddelelsen fra 2014 fokuserede på EU-rammens fire politiske områder og bekæmpelsen af forskelsbehandling.

⁶ Der henvises til medlemsstaterne med følgende forkortelser: AT-Østrig, BE-Belgien, BG-Bulgarien, CY-Cypern, CZ-Tjekkiet, DE-Tyskland, DK-Danmark, EE-Estland, EL-Grækenland, ES-Spanien, FI-Finland, FR-Frankrig, HU-Ungarn, HR-Kroatien, IE-Irland, IT-Italien, LT-Litauen, LU-Luxembourg, LV-Letland, MT-Malta, NL-Nederlandene, PL-Polen, PT-Portugal, RO-Rumænien, SE-Sverige, SI-Slovenien, SK-Slovakiet, UK-Det Forenede Kongerige. MT har ikke en romabefolkning på sit område.

⁷ Med henblik på dette års vurdering blev der modtaget civile bidrag fra civilsamfundscoalitioner foranstaltet af "Decade of Roma Inclusion Secretariat Foundation" i fire medlemsstater (CZ: Open Society Fund, HU: Chance for Children Foundation, Habitat for Humanity Hungary, Hungarian Women's Lobby, Metropolitan Research Institute, Partners Hungary Foundation og Romaversitas Foundation, RO: Resource Centre for Roma Communities, Soros Foundation, Civil Society Development Foundation og Iulius Albert Rostas, SK: Centre for the Research of Ethnicity and Culture), Amalipe, ERIO, ERRC, ERTF, Eurocities, Eurodiaconia, Pavee Point Ireland, Romano Centro Austria, Asociación de Enseñantes con Gitanos, Fundación Secretariado Gitano, RSG UK og Consejo Estatal del Pueblo Gitano. Indlæg fra Den Europæiske Kommission mod Racisme og Intolerance er også taget i betragtning.

⁸ Artikel 4, stk. 1, forordning (EU) nr. 1303/2013 (forordningen om fælles bestemmelser).

romabørns deltagelse i inkluderende førskole- og skoleundervisning af høj kvalitet for de fem lande med de største romasamfund og de mest akutte udfordringer (BG, CZ, HU, RO og SK)⁹.

Kommissionen har opfordret medlemsstaterne til at anvende EU-midler til foranstaltninger, der udtrykkeligt er målrettet mod romaerne, og til at integrere inklusion af romaer i andre relevante områder, som f.eks. uddannelse, beskæftigelse og social inklusion. **Inkluderende reform af overordnede politikker** er afgørende, da de prioriterede områder, der fremhæves i de landespecifikke henstillinger, som f.eks. inkluderende uddannelse, ikke kan opnås via målrettede foranstaltninger alene.

Der er tildelt mere end 80 mia. EUR (i løbende priser) til **investering i menneskelige ressourcer inden for beskæftigelse, uddannelse og social inklusion, herunder adgang til sundhedspleje og sundhedsfremme, via Den Europæiske Socialfond (ESF)**. Dette sætter en stopper for den gradvise reduktion af ESF's andel af finansieringen af samhørighedspolitikken, der er set gennem de sidste 25 år¹⁰. Medlemsstaterne har i gennemsnit tildelt 25 % af ESF's samlede budget (20 mia. EUR) til foranstaltninger vedrørende **social inklusion**. Dette ligger et godt stykke over de 20 %, der kræves for hver medlemsstat. På dette område er prioriteres specifikke investeringer i **integration af marginaliserede samfund**, som f.eks. marginaliserede romasamfund, der understøtter eksplicit, men ikke eksklusiv målretning af foranstaltninger¹¹ og bedre overvågning af resultater.

På grundlag af partnerskabsaftalerne har medlemsstaterne desuden besluttet at afsætte omkring 20 mia. EUR af deres bevillinger under **Den Europæiske Fond for Regionaludvikling (EFRU)** til **inkludativ vækst**, hvoraf 10,8 mia. EUR er afsat til **fremme af social inklusion og bekæmpelse af fattigdom**. Inden for denne ramme kan en række investeringsprioriteter bruges til finansiering af inklusion af romaer, herunder f.eks. **investering i social-, sundheds- eller uddannelsesinfrastruktur** og støtte til **fysisk, økonomisk og social genopbygning af dårligt stillede lokalsamfund**.

Med hensyn til **Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL)** er en af de seks prioriteringer for udvikling af landdistrikter målrettet mod **den socioøkonomiske udvikling af landdistrikternes økonomi og befolkning** og bidrager til social inklusion i landdistrikterne, hvor mange romaer lever. Lokaludviklingsstrategierne under Leader har vist sig at være et effektivt redskab til integration af romaer (BG, CZ, HU, RO og SK)¹². Selv om forhandlingerne ikke er afsluttet, ligger det allerede fast, at programmerne for de

---

⁹ http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/country-specific-recommendations/index_en.htm

¹⁰ De samhørighedspolitiske fonde omfatter ESF, EFRU og Samhørighedsfonden. 18 medlemsstater har besluttet at tildele yderligere midler til ESF ud over det krævede minimum på 23,1 %: AT, BG, CZ, DE, EE, EL, IE, IT, HR, HU, IT, LV, LT, PL, PT, SE, SI og SK.

¹¹ I overensstemmelse med de fælles grundlæggende principper for integration af romaer, som Rådet vedtog i 2009, bør foranstaltninger målrettet mod romaer være eksplicite uden at være eksklusive. Det betyder, at der skal fokuseres på romaer som en målgruppe, uden at andre marginaliserede grupper, der lever under tilsvarende socioøkonomiske vilkår, udelukkes.

¹² Leader er en lokalt ledet udviklingsmetode til mobilisering og udvikling af landdistrikter gennem lokale offentlig-private partnerskaber (lokale aktionsgrupper). Den hjælper befolkninger, grupper og virksomheder i landdistrikterne med at undersøge potentialet i deres område og stimulere gennemførelsen af integrerede og innovative lokaludviklingsstrategier.

medlemsstater, der er mest direkte berørt (BG, CZ, HU, RO og SK), kommer til at omfatte foranstaltninger, der er målrettet mod integration af marginaliserede grupper, herunder romaer. Der er ikke øremærket ELFUL-ressourcer på grundlag af etnicitet, og det er derfor ikke muligt at fremlægge kvantificerede data.

I overensstemmelse med anbefalingerne under det europæiske semester har alle fem medlemsstater med landespecifikke henstillinger vedrørende romaer (BG, CZ, HU, RO og SK) i deres partnerskabsaftaler fastsat, hvordan de vil anvende mulighederne under de enkelte fonde til at tackle integrationen af romaer. De har ligesom flere andre medlemsstater (BE, EL, ES, FR og IT) valgt den nye investeringsprioritet under ESF vedrørende **socioøkonomisk integration af marginaliserede samfund**. Dette vil hjælpe med at overvåge og sikre, at midlerne når frem til romaerne.

Der er indført nye betingelser¹³ for at sikre, at de medlemsstater, der bruger EU-midler på dette område¹⁴, opfylder forudsætningerne for at sikre, at sådanne investeringer udmønter sig i effektive resultater. Kravene omfatter:

- en effektiv politisk ramme med realistiske mål, hvad angår forbedret adgang for romaer til uddannelse, beskæftigelse, sundhedspleje og boliger
- hensigtsmæssig målretning mod dårligt stillede mikroregioner, segregerede kvarterer eller de områder, hvor samfundene har de ringeste kår
- effektiv overvågning med henblik på at vurdere virkningen af målrettede og almene foranstaltninger vedrørende romaer
- inddragelse af civilsamfundet og de regionale og lokale myndigheder
- kapacitetsopbyggende støtte til berørte parter.

De medlemsstater, der ikke opfylder disse krav, skal indgive en handlingsplan for, hvordan de vil opfylde alle kravene inden 2016.

Medlemsstaterne har valgt **en række nøgleværktøjer**, der er til rådighed under den nye ESIF-ramme, med det formål at forbedre **effektiviteten af EU-midlerne til inklusion af romaer**:

- **territoriale og integrerede tilgange**, som omhandler de specifikke behov i de geografiske områder, der er værst ramt af fattigdom, og som er målrettet mod de grupper, der er mest udsat for social udstødelse (hvilket også er nemmere, hvis en tilgang med flere fonde benyttes)¹⁵
- støtte til **fysisk, økonomisk og social genopbygning af dårligt stillede lokalsamfund** i byområder og landdistrikter, som kan forstærke virkningen af integrerede foranstaltninger på boligområdet
- **fokus på resultater** med resultatindikatorer
- samarbejde med civilsamfundet, lokale myndigheder og arbejdsmarkedets parter baseret på **partnerskabsprincippet** i forbindelse med planlægning, gennemførelse og overvågning af EU-støttede initiativer

---

¹³ Såkaldte "tematiske forhånds-betingelser" er forudsætninger for effektiv anvendelse af ESIF.

¹⁴ Via den romaspecifikke ESF-investeringsprioritet eller EFRU-investeringsprioriteter anvendt til integration af romaer.

¹⁵ Eksempelvis integreret udvikling af byområder, lokalt ledet lokaludvikling og integrerede territoriale investeringer.

- **tematisk koncentration**, som sikrer, at investeringer fokuseres på et begrænset antal prioriteringer
- forstærket **kapacitetsopbygning** til civilsamfundsorganisationer
- brug af globaltilskud for at sikre mere effektiv fordeling af midler¹⁶
- forenkede omkostningsmuligheder, som reducerer den administrative byrde og giver små (lokale) projekter bedre adgang til støtte.

Nogle medlemsstater har kortlagt deres udfordringer ved hjælp af en territorial tilgang, som er målrettet mod romaerne på en eksplicit, men ikke eksklusiv måde (f.eks. CZ, EL, FR, HU, HR, IT, RO, SK og SE)¹⁷. De planlagte integrerede tilgange bør systematisk erstatte fragmenterede og projektbaserede tiltag.

Eksempler på planlagte foranstaltninger med EU-støtte 2014-20

Bulgarien: Partnerskabsprincippet er effektivt blevet anvendt til at inddrage romaernes civilsamfund i planlægningen af de operationelle programmer (OP'er), der er mest relevante for romainklusion. De nationale myndigheder har overtaget mange af deres forslag. Romaernes civilsamfund fortsætter med at deltage i overvågningsudvalgene under gennemførelsen. De positive elementer omfatter: kombination af almene og målrettede initiativer, klare mål og støtte til omfattende lokale tiltag, herunder bekæmpelse af negative stereotyper. Udfordringer omfatter: behov for øget koordinering på nationalt plan og kapacitetsopbygning i kommunerne, lavt ambitionsniveau for mål og utilstrækkelige budgettildelinger til den målrettede investeringsprioritet.

Slovakiet: Der målrettes mod romaer i det operationelle program til udvikling af menneskelige ressourcer baseret på flere fonde, som kombinerer investeringer i mennesker (ESF) og infrastruktur (EFRU), og hvor 450 mio. EUR er øremærket med prioritet til de 150 kommuner, hvor de dårligst stillede og mest marginaliserede romasamfund befinder sig. En vidtrækkende tilgang omfatter opsøgende aktiviteter, førskoleuddannelse og -pasning, initiativer vedrørende finansiel forståelse og sundhedsbevidsthed, socialt boligbyggeri, børnepasningsfaciliteter, lokalcentre og sociale virksomheder. Gennemførelsen garanteres af de nationale myndigheder gennem større og længerevarende projekter og suppleres af mindre projekter, som gennemføres af kommuner eller ngo'er. Integration af romaer indgår også i andre investeringsprioriteter (f.eks. inkluderende uddannelse, ungdomsbeskæftigelse og bekæmpelse af forskelsbehandling). Ved at kombinere EFRU og ESF i ét operationelt program, som forvaltes af ét organ (indenrigsministeriet), forventer man at opnå stærkere synergi og effektiv koordinering og samtidig undgå nogle af de mangler, man oplevede i perioden 2007-13.

Spanien: Der målrettes mod romaer via specifikke og generelle foranstaltninger under både regionale og nationale operationelle programmer. Det nationale operationelle program for social inklusion og socialøkonomi omfatter den romaspecifikke investeringsprioritet og indeholder

¹⁶ Med globaltilskud kan medlemsstaterne overlade forvaltningen og gennemførelsen af dele af deres programmer til formidlende organer, herunder ngo'er, som har dokumenteret praktisk erfaring. Nogle medlemsstater med store romasamfund (f.eks. SK og RO) har planer om at anvende globaltilskud.

¹⁷ CZ har udpeget socialt udstødte kommuner, der skal benytte en integreret tilgang. HR er ved at udarbejde et atlas over romasamfund. FR gennemfører en målrettet indsats mod ulovlige bosættelser. HU har udpeget de dårligst stillede mikroregioner, som modtager særlig støtte, på grundlag af en integreret tilgang, der på én gang omhandler alle centrale politikområder. SK har udpeget kommunerne med de dårligst stillede bosættelser og vil tilbyde "nøglefærdige" støttepakker på grundlag af en integreret tilgang, der på én gang omhandler alle centrale politikområder. I IT har sammenslutningen af byer kortlagt omfanget af udfordringer på området for integration af romaer.

planer for foranstaltninger inden for beskæftigelse, uddannelse, boliger, sundhed og social inklusion. De planlagte foranstaltninger varierer fra personligt tilpassede planer for integration på arbejdsmarkedet til foranstaltninger vedrørende bekæmpelse af skolefrafald, erhvervsuddannelse og udvikling af integrerede foranstaltninger. Nogle regioner har kombineret den romaspecifikke investeringsprioritet under ESF med investeringsprioriteten for støtte til fysisk, økonomisk og social genopbygning af dårligt stillede lokalsamfund i byområder og landdistrikter under EFRU, således at der kan gennemføres integrerede tiltag på områderne for boliger, beskæftigelse, uddannelse og sundhed.

Næste trin er at **sikre effektiv gennemførelse af de planlagte foranstaltninger**. Det er afgørende, at den administrative kapacitet, også på lokalt plan, er tilstrækkelig til at absorbere de tilgængelige midler. Romact- og Romed-programmerne, som er initiativer iværksat i fællesskab af Kommissionen og Europarådet, udvikler modeller for **administrativ kapacitetsopbygning** hos de lokale myndigheder og i romasamfundene.

Der kan allerede konstateres en række **forbedringer** i forhold til perioden 2007-13 på dette trin i forhandlingerne:

- **Integrerede tiltag med støtte fra flere fonde, der er baseret på eksplicit, men ikke eksklusiv målretning¹⁸**, er blevet tildelt en mere fremtrædende rolle.
- Indsatsen for at **afhjælpe manglen på administrativ kapacitet** er blevet intensiveret, selv om anvendelsen af redskaber, som f.eks. globaltilskud og teknisk assistance, stadig ikke er optimal.
- Landene er gået væk en fragmentering af ressourcer (kortsigtede foranstaltninger med begrænset indvirkning) og har bevæget sig hen imod mere **langsigtede tiltag**, som bedre kan skabe reel social forandring.
- **Tilpasningen af EU-midler til de politiske prioriteter** (som f.eks. de prioriteter, der er fremhævet inden for Europa 2020-rammen) er blevet forbedret, selv om romaer oftest er genstand for sociale tiltag og ikke for tiltag på beskæftigelses- og uddannelsesområdet¹⁹.

---

¹⁸ I landene med de største romasamfund gennemføres følgende operationelle programmer med støtte fra flere fonde: i SK og HU operationelle programmer vedrørende udvikling af menneskelige ressourcer, i HU territoriale operationelle programmer og i CZ og BG operationelle programmer vedrørende uddannelse.

¹⁹ Disse resultater blev også bekræftet af den analyse, der blev gennemført inden for ESF's læringsnetværk EURoma: "Reinforcing Policy Learning for Roma Inclusion" <http://www.euromanet.eu/about/index.html>

Konklusion:

Beløbet for de EU-midler, der er til rådighed for inklusion af romaer, udgør ikke en begrænsning. Effektiv anvendelse af midler til at skabe forbedringer på områderne for uddannelse, beskæftigelse, sundhed og boliger er stadig en udfordring. Når der tildeles midler til integration af romaer, skal de anvendes på en integreret måde. Der skal også sikres ensartet anvendelse af både bløde og hårde foranstaltninger²⁰. EU-støttede foranstaltninger, der har til formål at forbedre romabørns uddannelsesmuligheder, skal gennemføres i takt med inkluderende reformer af uddannelsessystemerne. Segregering inden for uddannelser og boliger er en af de største udfordringer på dette område, og Kommissionen vil derfor udsende nye retningslinjer for, hvordan EU-midler kan anvendes til at bekæmpe segregering. Den vil også nøje overvåge gennemførelsen og opfyldelsen af betingelser og vil støtte de mest berørte medlemsstater ved at inddrage de nationale kontaktpunkter for romaer for derigennem at forbedre anvendelsen og overvågningen af EU-midlerne til inklusion af romaer, når landene gennemfører deres operationelle programmer for 2014-20.

2.2. Samarbejde og koordinering: de nationale kontaktpunkters, de lokale myndigheders og civilsamfundets betydning

I EU-rammen opfordres medlemsstaterne til at etablere, gennemføre og overvåge deres nationale strategier for romaernes integration i tæt samarbejde med civilsamfundet og de lokale myndigheder og til at udpege et nationalt kontaktpunkt for romaer med det formål at koordinere og overvåge gennemførelsen. I Rådets henstilling understreges det, at kontaktpunkterne skal have mandat og ressourcer til at varetage denne koordinerende rolle.

En række medlemsstater (CZ, EE, ES, HU, LT, PL, RO og SK) har revideret eller er i gang med at revidere deres nationale strategier eller handlingsplaner eller har udviklet nye, bredere inklusionsstrategier, der omhandler de konstaterede mangler og opfylder de krav, der stilles i forbindelse med programmeringsperioden 2014-20. I nogle medlemsstater er civilsamfundet og de lokale myndigheder blevet inddraget og hørt i forbindelse med disse nye strategier og handlingsplaner, men både høringen og inddragelse burde have været mere omfattende.

Kommissionen har konstateret, at inddragelsen af de lokale myndigheder i gennemførelsen varierer betydeligt²¹. De lokale aktørers nøglekompetencer til at løse udfordringer på eksempelvis bolig- og uddannelsesområdet anerkendes i stigende grad, og deres øgede inddragelse ses i de nationale strategiers udvikling til **lokale handlingsplaner**. Sådanne handlingsplaner er udformet eller er under udformning/planlægning i flere medlemsstater (BG, CZ, EL, ES, HU, IE, IT, PL, RO, SE, SI og SK), men der skal stadig sikres de nødvendige midler og den nødvendige kapacitetsopbygning til støtte for deres gennemførelse og overvågning, som det er sket med den spanske udviklingsplan for romaer, der samfinansieres af regeringen, de selvstyrende lokalsamfund og lokale myndigheder med det formål at gennemføre sociale inklusionsprojekter målrettet mod romaer. En sådan tilgang hjælper med progressivt at skabe overensstemmelse mellem nationale, regionale og lokale politikker. Andre medlemsstater uden sådanne lokale handlingsplaner har etableret **koordineringsstrukturer, der fungerer som høringsfora vedrørende gennemførelse og overvågning** (AT, EE, FI, FR, DE, HR, LV, LT,

²⁰ Foranstaltninger, der investerer i mennesker, bør ledsages af investeringer i infrastrukturer.

²¹ Også bekræftet af rapport udarbejdet af Eurocities' roma-taskforce.

NL, PT, SE og UK). I andre medlemsstater (LU) mangler der romaspecifikke koordineringsstrukturer, men strukturer, der er målrettet mod integration af bredere eller delvist overlappende grupper, er etableret. Svaghederne ved både horisontale (på tværs af sektorministerier) og vertikale (med regionale og lokale planer) koordineringsstrukturer og inddragelse af romaer er mest akutte i Rumænien, men der er indledt en dialog om revision af strategien.

Med hensyn til inddragelse af civilsamfundet har Kommissionen konstateret en positiv udvikling inden for mindst ét aspekt: Flere af romaernes civilorganisationer har tydeligvis fået kendskab til de nationale strategier og lokale handlingsplaner. De har ydet en stor indsats for at styrke deres deltagelse i gennemførelse og overvågning. Der er stadig betydelige hindringer for inddragelsen af romaernes civilsamfund, selv om der findes eksempler på små projekter med kapacitetsopbygning i civilsamfundet (f.eks. ES, HR og PT). Legitim repræsentation af romaer og **bred og gennemsigtig inddragelse af civilsamfundet** er kun opnået i de færreste medlemsstater. Nogle af romaernes organisationer er først for nylig trådt ind på civilsamfundets scene og opfattes som uerfarne og fragmenterede. Det er særligt påtrængende at styrke deres kapacitet og sikre deres gennemsigtige inddragelse i gennemførelsen og overvågningen på lokalt plan.

Eksempler på samarbejde og koordinering med lokale myndigheder og civilsamfundet

Østrig: Inddragelsen af lokale myndigheder og civilsamfundet sikres af en struktureret dialog på flere niveauer: Den platform for dialog med romaer, som er tilrettelagt af det nationale kontaktpunkt, involverer repræsentanter for de nationale, regionale og lokale niveauer, civilsamfundet og akademiske kredse. Det panel af menneskerettighedskoordinatorene, der er sammensat af provinsregeringerne og ministerierne, udveksler erfaringer fra foranstaltninger vedrørende integration af romaer som et fast punkt på dets dagsorden. Det tekniske udvalg for integration af østrigske byer arbejder også med integration af romaer gennem et samarbejde med det nationale kontaktpunkt og den østrigske sammenslutning af byer og kommuner.

Tyskland: En række tyske delstater støtter lokale myndigheder og roma- og sintisamfund. Land Baden-Württemberg undertegnede en statslig kontrakt med den nationale sammenslutning af tyske sinti og romaer i november 2013 om oprettelse af et råd for anliggender vedrørende tyske sinti og romaer, der involverer relevante berørte parter, og som modtager statslig finansiel støtte på 500 000 EUR om året. Eksempler fra andre delstater omfatter Berlins strategi for integration af udenlandske romaer, Nordrhein-Westfalens pakke af foranstaltninger til støtte for kommuner berørt af immigration og Münchens integrationsforanstaltninger. Der er for nylig etableret et rådgivende udvalg vedrørende tyske sinti og romaer med det formål at skabe en dialog med repræsentanter for delstaterne, delstaternes ministerier og sammenslutninger af sinti og romaer på centralt regeringsplan i Tyskland.

Effektive koordineringsmekanismer, som kan understøtte både gennemførelse og overvågning, er afgørende for at skabe succes. Alle medlemsstater har udpeget nationale kontaktpunkter for romaer, som skal varetage denne koordinerende rolle, og deres mandat, kompetencer samt menneskelige og finansielle ressourcer er blevet styrket. Flere nationale kontaktpunkter for romaer har deltaget i planlægningen af anvendelsen af EU-midlerne til inklusion af romaer i

perioden 2014-20 (f.eks. BG, HU, SK, ES og RO)²², men den operationelle koordinering af udformningen af indkaldelser og gennemførelsen er stadig utilstrækkelig. De nationale kontaktpunkter for romaer har taget de første skridt til at etablere formelle koordineringsstrukturer, der i hvert tilfælde involverer nogle af de relevante aktører (f.eks. de regionale og lokale myndigheders arbejdsgruppe i ES, rådgivningsgruppen vedrørende integration af romasamfund i PT, det nationale partnerskab for migranter i IE og kommunernes arbejdsgrupper etableret af DIHAL i FR). Lignende strukturer findes formelt i de fleste andre medlemsstater, men der opnås ikke bred deltagelse af lokale og civile aktører, ligesom disse organers aktiviteter ofte ikke er tilstrækkeligt gennemsigtige eller regelmæssige.

Konklusion:

De nationale kontaktpunkter for romaer er bedre integreret i de officielle strukturer og deltager i stigende grad i planlægningen af anvendelsen af EU-midler. Der er dog behov for flere finansielle og menneskelige ressourcer samt et styrket koordineringsmandat for at forbedre deres effektivitet. De nuværende koordineringsstrukturer skal omdannes til effektive nationale samarbejdsmechanismer. Sådanne samarbejdsmechanismer er nødvendige for at sikre bred og gennemsigtig inddragelse af alle relevante berørte parter og systematisk udveksling af god praksis og for at støtte gennemførelse og overvågning på lokalt plan. Kommissionen vil yde finansiell støtte til udviklingen af nationale platforme for inklusion af romaer og vil fortsat støtte samarbejdet mellem de nationale kontaktpunkter via netværket for nationale kontaktpunkter for romaer. Den vil samarbejde med civilsamfundsorganisationer inden for EU-rammens centrale tematiske områder og vil udnytte det arbejde, der er udført af den europæiske platform for inddragelse af romaerne, som et centralt redskab i EU's politikcyklus. Det vil den gøre ved at kæde platformen tæt sammen med de nationale platforme vedrørende romaer og ved at udnytte platformen som et forum for tematiske drøftelser af rapporter fra medlemsstaterne og civilsamfundet, der kan bidrage til den årlige vurdering af gennemførelsen af de nationale strategier for romaernes integration.

---

²² I nogle tilfælde (f.eks. PL) er inddragelsen af de nationale kontaktpunkter for romaer i planlægningen af EU-støtten for perioden 2014-20 faldet som følge af øget decentralisering.

2.3. Intensivering af indsatsen for at bekæmpe forskelsbehandling

På trods af Kommissionens indsats for at bekæmpe forskelsbehandling, racisme og fremmedhad er omfanget af fjendtlighed over for sigøjnere, højreekstreme demonstrationer, hadefuld tale og hadforbrydelser stigende i mange medlemsstater, især i de medlemsstater, der har de største romasamfund, og som har været hårdest ramt af den økonomiske krise. I mange tilfælde har politikerne og myndighederne ikke offentligt fordømt sådanne negative tendenser²³. I andre medlemsstater har en ophedet debat om den frie bevægelighed og sociale rettigheder medvirket til udviklingen af en negativ stereotyp opfattelse af romaer. Det betyder, at flertallet i mange medlemsstater har en negativ opfattelse af romaer (IT: 85 %, FR: 66 %, EL: 53 %, UK: 50 %)²⁴. I nogle tilfælde har den målrettede indsats for at støtte romaer yderligere forstærket mistilliden mellem romaer og det øvrige samfund, hvilket viser, at man ikke effektivt har oplyst om de gensidige fordele ved integration af romaer²⁵.

Målrettede foranstaltninger kombineret med politisk vilje skal ledsages af retlige redskaber for at bekæmpe fordomme, forskelsbehandling, hadefuld tale og hadforbrydelser. Kommissionen lægger stor vægt på sin rolle som traktatens vogter. Den garanterer som sådan, at EU's lovgivning vedrørende bekæmpelse af forskelsbehandling gennemføres og håndhæves effektivt. Dette er det nødvendige udgangspunkt i kampen mod forskelsbehandling. I januar 2014 vedtog Kommissionen sin vurdering af anvendelsen af EU's antidiskriminationsdirektiver²⁶ og konkluderede, at romaspecifikke problemer oftest skyldes den måde, som lovgivningen anvendes på regionalt eller lokalt. Disse problemer med anvendelsen falder i nogle tilfælde sammen med problematiske lovgivningsbestemmelser.

Kommissionen har derfor forstærket sin indsats for at sikre korrekt **gennemførelse og anvendelse af antidiskriminationslovgivningen** over for romaer i medlemsstaterne, herunder på lokalt plan. Den vurderer proaktivt ethvert problem, den konstaterer, som kan være tegn på manglende overholdelse af direktivet. I den sammenhæng gennemføres der aktuelt en række undersøgelser af forskelsbehandling af romaer i forbindelse med adgang til uddannelse²⁷ eller boliger.

Forskelsbehandling starter i en meget tidlig alder. **Segregering af romabørn i skolen** forekommer stadig: Mange marginaliserede romabørn går i segregerede skoler eller klasser (SK:

---

²³ Rapport fra Europarådets menneskerettighedskommissær efter hans besøg i Ungarn, Strasbourg, 16. december 2014,

[https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CommDH\(2014\)21&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=C3C3C3&BackColorIntranet=EDB021&BackColorLogged=F5D383](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CommDH(2014)21&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=C3C3C3&BackColorIntranet=EDB021&BackColorLogged=F5D383)

²⁴ 2014 Global Attitude Survey, Pew Research Center, <http://www.pewglobal.org/2014/05/12/chapter-4-views-of-roma-muslims-jews/>

²⁵ Projekter vedrørende socialt boligbyggeri til romaer blev mødt af modstand blandt størstedelen af befolkningen i BG.

²⁶ Fælles beretning om anvendelsen af Rådets direktiv 2000/43/EF af 29. juni 2000 om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset race eller etnisk oprindelse ("direktivet om racelighed") og af Rådets direktiv 2000/78/EF af 27. november 2000 om generelle rammebestemmelser om ligebehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv ("direktivet om beskæftigelseslighed").

²⁷ I september 2014 indledte Kommissionen den første overtrædelsesprocedure på grund af forskelsbehandling af romabørn i forbindelse med uddannelse (CZ). I april indledte den en anden procedure (SK).

58 %, HU: 45 %, EL: 35 %, CZ: 33 %, BG: 29 %, RO: 26 %) ²⁸. I CZ og SK går mere end 20 % af romabørnene under 15 år i specialskoler eller -klasser for børn med psykiske handicap. Det viser, at målrettede foranstaltninger ikke kan skabe den nødvendige holdningsændring i samfundet over for romaer, hvis der ikke gennemføres en inkluderende reform af de generelle uddannelsespolitikker. Bekæmpelsen af de ulige muligheder for romaer skal indledes med at sikre romabørn lige adgang til inkluderende uddannelse af høj kvalitet og effektivt fjerne hindringerne på både udbuds- og forsyningssiden, som f.eks. manglende bevidsthed blandt forældrene om betydningen af uddannelse og manglende uddannelse af lærerne i håndtering af mangfoldighed i klasselokalet. Pariserklæringen ²⁹ opfordrer også til mobilisering af uddannelsessektoren for at forebygge og håndtere marginalisering, intolerance, racisme og radikalisering og for at bevare en ramme af lige muligheder for alle, herunder ved at sikre alle børn mulighed for inkluderende uddannelse.

Den udbredte **forskelsbehandling af romaer** senere i livet skal også bekæmpes. De fleste marginaliserede romaer (54 %) føler sig forskelsbehandlet, når de søger efter lønnet arbejde (CZ: 74 %, EL, IT, FR, PL: 64-68 %) ³⁰. Forskelsbehandling af romaer inden for uddannelse, boliger og beskæftigelse udgør en strukturel hindring, der forhindrer dem i at deltage fuldt ud i samfundet. Foranstaltninger til bekæmpelse af forskelsbehandling målrettet mod arbejdsgivere, lærere, medierne, politiet, leverandører af socialydelser, andre embedsmænd, fagforeninger og samfundet generelt har stor betydning. Enkelte lande har indført foranstaltninger på dette område baseret på tilgange, som det kan være relevant for andre medlemsstater at undersøge ³¹.

Eksempler på bekæmpelse af forskelsbehandling

Kroatien: Som en del af den kroatiske model for tværinstitutionelt samarbejde om bekæmpelse af hadforbrydelser er der etableret et system for indsamling af data om forskelsbehandling og ligestilling. Politiet har i henhold til tallene opnået gode resultater med at afsløre bagmændene bag hadforbrydelser mod romaer. De fleste anmeldte sager opklares inden for et år. En lov om gratis retshjælp, som har været i kraft siden den 1. januar 2014, forenkler processen for tildeling af primær retshjælp.

Irland: I september 2014 gennemførte det irske center til støtte for immigranter (et nationalt kontaktpunkt for romaer) et pilotkursus i bekæmpelse af racisme for 20 politibetjente i Cork, Irland. Kurset fokuserede på bevidstgørelse og stimulering af debatten om den indvirkning, som racisme har på migranter og etniske minoriteter, og hvordan diskriminerende etnisk profilering forebygges.

²⁸ Roma Survey – Data in focus: Education: the situation of Roma in 11 EU Member States, FRA, 2014. Spørgsmålet i undersøgelsen henviser til alle/mange elever i klasserne, der er roma. Da stikprøvemethoden dækker områder med større tæthed af romaer end landsgennemsnittet, kan svarene afspejle en højere andel af romabørn i skoler eller børnehaver. Dataene kan dog anvendes til sammenligning mellem landene.

²⁹ "Declaration on promoting citizenship and the common values of freedom, tolerance and non-discrimination through education" vedtaget af kommissær Navracsics og undervisningsministrene den 17. marts 2015 (se https://ec.europa.eu/commission/sites/cwt/files/dp_mobilisation_europeenne_20150317.pdf).

³⁰ Roma Survey – Data in focus: Poverty and Employment: the situation of Roma in 11 EU Member States, FRA, 2014.

³¹ Eksempelvis FI: Netværk af arbejdsgivere, der har undertegnet et charter om mangfoldighed, afprøvning af en model for overvågning af forskelsbehandling på arbejdspladsen og udbredelse af informationsmateriale (håndbogen "Ville jeg ansætte en roma"). PT: Migrationskommissionen har indført foranstaltninger til bekæmpelse af forskelsbehandling, herunder et uddannelsesteam med 30 medlemmer, som gennemfører oplysningskampagner, webstedet "Racism on Internet", hvor brugerne kan anmelde forskelsbehandling på grund af race, og uddannelse og anbefalinger til medierne i behandling af etnicitet, migration og religion.

Repræsentanter for romaer, muslimer og afrikanere delte deres erfaringer og deltog i debatten. Disse erfaringer vil blive anvendt til at udvikle en række værktøjer til undervisning til brug i hele landet.

Italien, Portugal, Spanien og Rumænien: Det tværnationale NET-KARD-projekt blev gennemført i 2013-14. Det var finansieret under EU-programmet om grundlæggende rettigheder og unionsborgerskab og var koordineret af Fundación Secretariado Gitano. Dets overordnede mål var at forebygge forskelsbehandling af romaer og forbedre bstanden til ofre ved at fremme samarbejde mellem nøgleaktører og ved at forbedre og overføre eksisterende metodeerfaringer. Projektet har navnlig udmøntet sig i en serie af praktiske vejledninger om bekæmpelse af forskelsbehandling af romaer henvendt til advokater og jurister, politiet, romasammenslutninger og journalister.

Rådets rammeafgørelse³² om bekæmpelse af racisme og fremmedhad er et lovgivningsværktøj til **bekæmpelse af hadefuld tale og hadforbrydelser**, som også er målrettet mod romaer, da den forpligter medlemsstaterne til at straffe hadefuld tale og hadforbrydelser med racistiske eller fremmedfjendske motiver. I januar 2014 vedtog Kommissionen en rapport om gennemførelsen af rammeafgørelsen og konkluderede, at en række medlemsstater endnu ikke fuldt ud og/eller korrekt havde gennemført alle dens bestemmelser, og at der var visse mangler med hensyn til racistiske eller fremmedfjendske motiver til forbrydelser³³. Kommissionen konstaterede derfor, at fuld og korrekt gennemførelse af den eksisterende rammeafgørelse var det første skridt i retning af effektiv og sammenhængende bekæmpelse af racisme og fremmedhad på EU-plan³⁴.

Selv om foranstaltninger vedrørende **bevidstgørelse og bekæmpelse af forskelsbehandling** er nødvendige for at opnå effektiv inklusion af romaer, prioriteres disse foranstaltninger ikke tilstrækkeligt højt i størstedelen af de nationale strategier for romaernes integration. Foranstaltninger vedrørende bevidstgørelse og bekæmpelse af forskelsbehandling målrettet mod offentligheden (SI, LV og LT), arbejdsgivere (IT, FI og PL), embedsmænd (HR, IE og IT) eller medierne (PT) og anvendelsen af lokale kontorer til bekæmpelse af forskelsbehandling, som øger romaernes bevidsthed om deres rettigheder og støtter ofre for forskelsbehandling (BG og NL), kunne udbredes yderligere. Hvidbogen om misbrug og krænkelse af romaer og kommissionen til bekæmpelse af fjendtlighed over for sigøjnere, som udvikler undervisningsmaterialer til skoler (SE), er et bemærkelsesværdigt tiltag på dette område. Bekæmpelse af fjendtlighed over for sigøjnere som en specifik form for racisme mod romaer hænger også sammen med indsatsen for at acceptere et af de mørkeste kapitler i Europas historie, nemlig roma-holocaust.

Konklusion:

Politisk vilje, langsigtede visioner, målrettet indsats og tilstrækkelig finansiering skal sikres for at bekæmpe forskelsbehandling og segregering. Der er behov for inkluderende reform af de generelle politikker på uddannelses-, beskæftigelses-, sundheds- og boligområdet. De europæiske struktur- og investeringsfonde kan mobiliseres med henblik på at finansiere foranstaltninger til bekæmpelse af forskelsbehandling og segregering. Kommissionen understreger fortsat de nationale ligestillingsorganers rolle som vagthunde over for

³² 2008/913/RIA.

³³ http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/com_2014_27_en.pdf

³⁴ Siden den 1. december 2014 har Kommissionen haft fuld håndhævelsesbeføjelse, for så vidt angår rammeafgørelser, herunder rammeafgørelse 2008/913/RIA.

forskelsbehandling på nationalt plan og deres pligt til at bistå romaer, der er ofre for forskelsbehandling³⁵. Kommissionen vil udnytte ethvert middel, der står til dens rådighed, til at bekæmpe forskelsbehandling, herunder overtrædelsesprocedurer. Den støtter også tværnationale oplysningskampagner, som har til formål at bekæmpe forskelsbehandling og fjendtlighed over for sigøjnere på lokalt plan.

2.4. Udvikling af bedre overvågning og mulighed for politisk tilpasning

I EU-rammen opfordres medlemsstaterne til at indføre effektive overvågningsmetoder til at vurdere virkningen af tiltagene til integration af romaer, herunder overvågning af civilsamfundet. I 2014-2020 kræves der output- og resultatindikatorer for at få EU-støtte til inklusion af romaer. Medlemsstater, der har valgt investeringsprioriteten vedrørende socioøkonomisk integration af marginaliserede samfund, som f.eks. romaerne, skal godtgøre, at de har en effektiv overvågningsmekanisme til at vurdere virkningen af EU-støttede tiltag vedrørende romaer. Dette har tydeligvis øget presset for at forbedre udviklingen af indikatorer og overvågningsmekanismer, der kan anvendes i forbindelse med både gennemførelsen af de nationale strategier for romaernes integration og EU-midlerne.

Der er taget nogle vigtige skridt i retningen af at konsolidere både nationale og europæiske overvågnings- og rapporteringsmekanismer. I 2012 blev der etableret en arbejdsgruppe vedrørende indikatorer for integration af romaer. Den koordineres af Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder (FRA) med deltagelse af medlemsstaterne og Kommissionen. På nuværende tidspunkt deltager 17 medlemsstater i arbejdsgruppen³⁶.

Arbejdsgruppen har udviklet en **ramme for rapportering og indikatorer med henblik på at måle fremskridtet med gennemførelsen af foranstaltninger omhandlet i Rådets henstilling³⁷**. Det er hensigten, at medlemsstaterne skal kunne anvende denne ramme til at vurdere deres egen indsats og oplyse om status i deres kommende årsrapport i overensstemmelse med Rådets henstilling. Ved hjælp af skabelonen opnås der ensartethed og øget gennemsigtighed mellem den nationale og den europæiske overvågning af de nationale strategier for romaernes integration. Ud over at udvikle og teste rammen fungerer arbejdsgruppen også som et forum for udveksling af viden om og erfaring i dataindsamling.

---

³⁵ F.eks.: BG, CZ, EL, FR, PL, RO, SE og UK.

³⁶ AT, BE, BG, CZ, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IE, IT, NL, PT, RO, SK og UK.

³⁷ De tilsagn, medlemsstaterne har givet i henstillingen, udgør strukturen for rammen, mens andre standarder og tilsagn fungerer som en kontekst for medlemsstaternes rapporter med henblik på at sikre, at de almene foranstaltninger – ud over de romaspecifikke tiltag – med væsentlig indvirkning på romaerne afspejles i resultaterne. Dette omfatter tilsagnene i medfør af de grundlæggende traktater – om lighed, bekæmpelse af social udstødelse og forskelsbehandling, Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder og den europæiske antidiskriminationslovgivning – samt tilsagn på områderne for uddannelse, beskæftigelse og bekæmpelse af fattigdom og social udstødelse afgivet som et led i det europæiske semester under Europa 2020-strategien.

Eksempler på overvågning og dataindsamling

Ungarn: Det centrale ungarske statistikkontor har medtaget spørgsmål om etnicitet i store stikprøvebaserede undersøgelser. Denne metode blev afprøvet under folketællingen i 2011. I arbejdsstyrkeundersøgelsen med deltagelse af 68000 mennesker blev der anvendt to spørgsmål om etnicitet til at måle dobbelt etnisk identitet. Den europæiske sundhedsundersøgelse, som blev gennemført i 2014, var baseret på samme metode. I 2014 indgik etnicitet også i EU-SILC³⁸, som omfattede 20000 personer. Med disse oplysninger er det muligt at beregne de centrale resultatindikatorer for overvågning af gennemførelsen af de nationale strategier for romaernes integration.

Rumænien: I november 2014 indledte det rumænske institut for forskning i nationale minoriteter gennemførelsen af et toårigt projekt om kortlægning af romasamfund med henblik på overvågning på samfundsniveau. Projektet, som beløber sig til 1 mio. EUR, finansieres af EØS-finansieringsmekanismen og den norske finansieringsmekanisme 2009-14 og er målrettet mod lokale romasamfund, forvaltningerne på lokalt plan og civilsamfundet. Samfundenes deltagelse er et vigtigt element. Med udgangspunkt i de indsamlede data udvikles der et sæt indikatorer for overvågning af status for inklusion af romaer på lokalt plan, og disse indikatorer vil blive anvendt til resultatbaseret overvågning.

Slovakiet: Et nationalt projekt vedrørende overvågning og evaluering af politikker for inklusion af romaer finansieres via det operationelle program for udvikling af menneskelige ressourcer og omfatter overvågnings-, hørings- og dataindsamlingsaktiviteter, analyser og en informationsportal vedrørende de nationale strategier for romaernes integration. Overvågning af indvirkning baseret på dataindsamling suppleres af administrativ rapportering og ekstern evaluering, herunder af civilsamfundet.

Flere medlemsstater (BG, SK og RO) har planer om at anvende ESF til at udvikle deres overvågningssystemer. De nationale statistiske kontorets deltagelse i arbejdet med at etablere nationale overvågningsmekanismer er et positivt skridt. Rapporterne fra sammenslutningerne af civilsamfundsorganisationer³⁹ viser, hvilket værdifuldt bidrag civilsamfundet kan yde til overvågningen af de nationale strategier for romaernes integration. Yderligere kapacitetsopbygning med det formål at sikre **bæredygtig overvågning af gennemførelsen af nationale strategier for romaernes integration fra civilsamfundets side** opnås via Europa-Parlamentets kommende pilotprojekt. Indvirkningerne af reformerne af de almene politikker på romaerne bør også overvåges i de lande, der har de største romasamfund og de mest påtrængende udfordringer.

Konklusion:

Udviklingen af de nødvendige overvågningsmekanismer er undervejs. Fra 2016 vil Rådets henstilling udgøre en ramme for medlemsstaternes, civilsamfundets og Kommissionens overvågning, således at der skabes ét gennemsigtigt system til overvågning af tiltagene for at integrere romaerne. Kommissionen vil sammen med FRA støtte medlemsstaterne i deres arbejde for at udforme og anvende den fælles rapporteringsramme og de fælles indikatorer i deres årlige rapporter om gennemførelsen af Rådets henstilling. Dataindsamling (etnisk desegregerede eller

³⁸ EU-statistikker over indkomstforhold og levevilkår.

³⁹ Koordineres af sekretariatet for Decade for Roma Inclusion med deltagelse af 11 medlemsstater (BG, CZ, ES, HU, CR, FR, DE, IT, RO, SK og UK), hvor næsten 90 % af EU's romaer lever i følge Europarådets tal.

socioøkonomiske proxydata) prioriteres. FRA's næste bølge af undersøgelser af romaer med deltagelse af flere lande⁴⁰ vil støtte dette arbejde.

3. Situationen i udvidelseslandene

I EU-rammen understreges det, at EU's mål for romaernes integration er lige så relevante for udvidelseslandene. I udvidelsespakken 2013⁴¹ udpeges inklusion af romaer som et af de grundlæggende elementer, der kan føre til en fremtidig udvidelsespolitik. Kommissionen har også tilkendegivet, at indsatsen for at integrere romaer vil blive intensiveret, og at finansieringen under instrumentet til førtiltrædelsesbistand (IPA II) vil blive forhøjet og mere målrettet. Den forstærkede overvågning af gennemførelsen af strategierne og handlingsplanerne for integration af romaer har haft fokus på de politiske områder i EU-rammen og civil dokumentation. Der er afholdt seminarer om integration af romaer i landene i det vestlige Balkan og Serbien⁴². For Montenegro indgik integration af romaer også i tiltrædelsesforhandlingerne med EU⁴³.

Kommissionen har for nylig iværksat en evaluering af IPA I med det formål at støtte tilsagnet om at yde mere støtte på en mere effektiv måde til integration af romaer under IPA II (2014-20). Den vurderer programmering, gennemførelse og overvågning samt den overordnede indvirkning på romaernes situation og opstiller anbefalinger for den videre udvikling. I december 2014 godkendte Kommissionen IPA-programmet for romaernes integration frem til 2020, som omfatter flere lande⁴⁴. Under programmet leveres der værktøjer og ekspertise til støtte for tilsagnene på politisk niveau og politiskniveau med henblik på sikre struktureret inddragelse af civilsamfundet. I oktober 2014 præsenterede Kommissionen en pris for integration af romaer i landene på Vestbalkan og Tyrkiet for at øge bevidstheden om de udfordringer, som romaerne står overfor, og ngo'ernes bidrag. Prisen anerkender innovative og vellykkede projekter vedrørende inklusion af romaer⁴⁵.

4. Vejen frem

Der er gået fire år siden lanceringen af EU-rammen og tre år siden indgivelsen og den første vurdering af medlemsstaternes strategier. I Kommissionens gennemgang identificeres klare forbedringer med hensyn til tilpasning (revision) af de nationale strategier for romaernes integration til EU's finansieringsinstrumenter for perioden 2014-20. Fremskridt er også synligt i en række medlemsstater, hvor de nationale kontaktpunkter for romaer er blevet styrket. Dette er sket ved i højere grad at inddrage dem i planlægningen af finansieringen og i beslutningerne

⁴⁰ FRA-undersøgelse med feltarbejde, som afsluttes i 2015.

⁴¹ Den årlige udvidelsespakke gør status over det fremskridt, der opnås af hvert kandidatland eller potentielt kandidatland.

⁴² I 2014 blev der afholdt seminarer med deltagelse af alle relevante berørte parter i Albanien, Montenegro og Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien. Opfølgningen af konklusionerne fra seminarerne blev overvåget af underudvalgene under Stabiliserings- og Associeringsrådet.

⁴³ Under kapitel 23 om "retssystemet og grundlæggende rettigheder" overvågede Kommissionen mere end 50 foranstaltninger vedrørende integration af romaer, som er anført i handlingsplanens kapitel 23. Romaer er omhandlet i den årlige statusrapport baseret på oplysninger indgivet af forvaltningen og civilsamfundet.

⁴⁴ Den gennemføres af det regionale samarbejdsråd.

⁴⁵ Vinderne omfattede syv projekter, der primært blev gennemført af græsrodsorganisationer i udvidelseslandene.
http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-1064_en.htm

vedrørende tilpasning af politikker for inklusion af romaer til de generelle politikker. Der er stadig behov for at styrke deres finansielle og menneskelige ressourcer og deres koordineringsmandat. Udviklingen af nationale strategier til handlinger på lokalt plan er stadig i den indledende fase og skal understøttes af bæredygtig finansiering, kapacitetsopbygning og fuld inddragelse af de lokale myndigheder og civilsamfundet, og der er behov for robust overvågning, hvis der skal opnås den stærkt efterspurgte håndgribelige indvirkning på lokalt plan, hvor udfordringerne opleves. Yderligere nøgleprioriteter, der omgående skal tages fat på, omfatter kapacitetsopbygning i civilsamfundet, udvikling af formelle koordineringsstrukturer til effektive koordinerings- og samarbejds mekanismer med fuld inddragelse af alle berørte parter og intensivering af kampen mod forskelsbehandling, segregering og fjendtlighed over for sigøjnere for at sikre romaerne lige adgang til uddannelse, beskæftigelse, sundhedspleje og boliger. Dette blev også bekræftet af drøftelserne og konklusionerne på mødet i den europæiske platform for inklusion af romaer, der blev afholdt i marts 2015⁴⁶.

Kommissionen opfordrer medlemsstaterne til at iværksætte følgende foranstaltninger for at opnå håndgribelige og bæredygtige resultater hen imod integration af romaer i hele EU:

- etablere **nationale platforme vedrørende romaer** eller udvikle eksisterende koordineringsstrukturer med henblik på at fremme gensidig læring på lokalt plan og sikre bred inddragelse af alle berørte parter og romasamfundene i gennemførelsen og overvågningen
- udnytte de **nye værktøjer og midler, der er tilgængelige under de europæiske struktur- og investeringsfonde**
- styrke **antidiskriminationslovgivningen**
- **omgående bekæmpe segregering**, også inden for rammerne af den bredere indsats for at fremme mangfoldighed og tolerance i overensstemmelse med Pariserklæringen
- overvåge og bekæmpe **hadefuld tale og fjendtlighed over for sigøjnere**
- udnytte **rammen for rapportering og indikatorer** fuldt ud, når de overvåger gennemførelsen af deres nationale strategi for romaernes integration og anvendelsen af ESIF, og når de rapporterer til Kommissionen i overensstemmelse med Rådets henstilling
- undersøge, om de **vellykkede og dokumenterede eksempler på god praksis** på deres område skal opskaleres, så deres indvirkning mangedobles og når ud til et betydeligt antal romaer
- støtte opfyldelsen af målene for integration af romaer gennem **inkluderende reform af de almene politikker og bæredygtig national finansiering**.

---

⁴⁶ http://ec.europa.eu/justice/events/roma-platform-2015/platformconclusions_en.htm